

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 545/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 10 Csp 427/2017 zo 7. októbra 2019 a uznesením Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 10 Csp 427/2017 z 9. septembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 Csp 427/2017 zo 7. októbra 2019 (ďalej aj „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) a uznesením okresného súdu sp. zn. 10 Csp 427/2017 z 9. septembra 2020 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“ alebo spolu ďalej aj „napadnuté uznesenia“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalovaného v konaní vedenom na okresnom súde, v ktorom sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 5 799,53 € s príslušenstvom. Okresný súd uznesením sp. zn. 10 Csp 427/2017 z 26. marca 2019 rozhodol o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby. Následne okresný súd napadnutým uznesením vyššieho súdneho úradníka zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému – sťažovateľovi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia v sume 1 009,70 €.

Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca okresného súdu tak, že sťažnosť zamietol.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta jednak výsledok konania v časti vyčíslenia trov právneho zastúpenia a jednak postup okresného súdu, resp. prietahy

vzniknuté v časti rozhodovania okresného súdu o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že do vyčíslenia trov právneho zastúpenia neboli zahrnuté trovy za dva úkony právnej služby, a to konkrétne za dve porady s klientom. Rovnako k porušeniu označených práv malo podľa názoru sťažovateľa dôjsť aj v tom smere, že o trovách právneho zastúpenia v prípade podania sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka okresný súd nerozhodol. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenia za „nezákonné a ústavne non-komfortné“, nedostatočne odôvodnené a „bez ťažiskového argumentu zamietnutia sťažnosti“.

Sťažovateľ nezákonnosť napadnutých uznesení odôvodnil aj porušením § 254 Civilného sporového poriadku a tvrdil, že pokiaľ vyšší súdny úradník nepriznal sťažovateľovi trovy za dva úkony právnej služby, pretože ich nemal ničím podložené, tak sudca okresného súdu mal v rámci konania o sťažnosti prihliadnuť na skutočnosť, že sťažovateľ doložil listiny svedčiace o konaní dvoch porád s klientom.

Zásah do práva vlastníť majetok sťažovateľ odôvodnil tým, že mu bola priznaná nižšia suma trov právneho zastúpenia, ako bola v skutočnosti vyčíslená.

4. Vo vzťahu k prieťahom v konaní sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol: „Uznesenie vyššieho súdneho úradníka... bolo vydané dňa 07.10.2019. Proti tomuto uzneseniu právny zástupca sťažovateľa podal sťažnosť dňa 14.10.2019. O tejto sťažnosti sudca... rozhodol uznesením zo dňa 09.09.2020. Od podania predmetnej sťažnosti a vydania uznesenia zo dňa 09.09.2020 nedošlo k vykonaniu žiadnych procesných úkonov.“

Sťažovateľ zároveň uviedol, že jedinou možnou nápravou je priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 €.

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o jeho ústavnej sťažnosti nálezom: „I. Okresný súd Košice - okolie, svojim uznesením sp. zn. 10Csp/427/2017 zo dňa 09.09.2020 v spojení s uznesením sp. zn. 10Csp/427/2017 zo dňa 07.10.2019 porušil základné práva a slobody sťažovateľa a to základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a tiež porušil aj základné právo sťažovateľa

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Okresný súd Košice - okolie, svojim uznesením sp. zn. 10Csp/427/2017 zo dňa 09.09.2020 v spojení s uznesením sp. zn. 10Csp/427/2017 zo dňa 07.10.2019 porušil základné práva a slobody sťažovateľa a to základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

III. Uznesenie Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 10Csp/427/2017 zo dňa 09.09.2020, ako aj uznesenie Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 10Csp/427/2017 zo dňa 07.10.2019 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Košice – okolie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

IV. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom a konaním Okresného súdu Košice – okolie v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 10Csp/427/2017 porušené bolo.

V. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 EUR...

VI. Sťažovateľovi priznáva voči porušovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 900,58 EUR...“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a obdobne podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obdobne podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

12. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie veci ústavným súdom

15. Podstata sťažovateľovej argumentácie spočíva v nesúhlase s rozhodnutím okresného súdu, ktorým bol sťažovateľovi priznaný nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v nižšej sume, ako sám požadoval. Zároveň sťažovateľ tvrdí, že súd mal prihliadnuť v rámci konania o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka na skutočnosť, že sťažovateľ doložil listiny preukazujúce opodstatnenosť nákladov na právne zastúpenie. Okrem toho sťažovateľ namieta, že v časti konania o trovách boli spôsobené zbytočné prietahy.

16. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porovnaj medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019, II. ÚS 386/2020) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov

o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

17. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porovnaj napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

K namietanému porušeniu práv uznesením vyššieho súdneho úradníka

18. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka vo vzťahu k namietanému porušeniu práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

19. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca okresného súdu. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu

20. Ústavnú sťažnosť je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 88/07, II. ÚS 13/2018).

21. Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: „... vyšší súdny úradník v čase vyčísľovania nemal k dispozícii hodnoverné dôkazy o porade s klientom nakoľko v predložených listinách absentoval podpis žalovaného a teda vyšší súdny úradník mal dôvodnú pochybnosť o tom, či sa týchto úkonov žalovaný zúčastnil a či vôbec boli zrealizované berúc do úvahy advokátske tajomstvo. V tejto súvislosti súdny úradník poukázal aj na významnú skutočnosť, a to na účelnosť a legitímnosť takýchto porád, s poukazom na konštantnú judikatúru vyšších súdnych autorít. Súd zároveň prihliadol i na povahu sporu a priebeh a obsah úkonov vykonávaných pred súdom v priebehu konania.“

V súvislosti so sťažovateľovou námietkou, že okresný súd nezohľadnil doplnenie listín preukazujúcich opodstatnenosť nákladov právneho zastúpenia, okresný súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4 MCdo 21/2009, podľa ktorého „Ďalšie porady s klientom sú účelné iba za situácie, ak v konaní dôjde k mimoriadnym okolnostiam... Vysvetlenie základných procesných inštitútov je pritom možné uskutočniť v rámci prípravy a prevzatia právneho zastúpenia a prvej porady s klientom...“, ako aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 12/2019 z 10. januára 2019, podľa ktorého „... nemožno opomenúť ani skutočnosť, že trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným

postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelné vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015, II. ÚS 78/03).“.

22. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd považoval za podstatné vo vzťahu ku konkrétnej sume priznaných trov právneho zastúpenia určenie účelnosti jednotlivých úkonov právnej služby v nadväznosti na skutočnosť, že konanie bolo zastavené z dôvodu späťvzatia žaloby.

23. Ústavný súd konštatuje, že preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu *a nezistil v jeho skutkových a právnych záveroch nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo o jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Okresný súd poskytol jasné, zrozumiteľné a dostatočné argumenty zodpovedajúce zásadám spravodlivosti pre prijaté rozhodnutie. Závery okresného súdu v napadnutom rozhodnutí sú riadne uvedené, presvedčivé a netrpia absenciou logiky.*

24. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov.

K priet'ahom v konaní

25. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie okresného súdu bolo ukončené vydaním napadnutého uznesenia, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. septembra 2020.

26. Aj v tejto časti je potrebné považovať ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už súd rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

27. Ústavný súd vychádza aj zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte môže dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (III. ÚS 71/2018, I. ÚS 61/2020). Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, a preto bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (finančné zadost'učinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu